పక్షేన వ్యాప్తి లక్షణే వ్యాప్తి విశిష్టే వ్యాప్యత్వం తత్ప్రవేశేన అనవస్థా ప్రసంగ స్తత్త్వతశ్చ తస్మిన్ అనుపపత్తి రితి
వ్యాప్తి రిత్యర్థః ఇతి అత్రాహ ప్రతికరణే సాధనానాం వృత్తి నిరూపకే తత్తద్వృత్తి కత్వాభావ వత్త్వమేక వృత్తి సా
ధ్యస్యైవ విశిష్టాభావత్వం సాధ్యాభావ అభావ తయా రఘుదేవ తదయం హేతు సమానాధికరణానాం సాధ్యా
ప్రతియోగి సాధ్య ప్రసిద్ధిః హేతు సమానాధికరణ అవృత్తిం విరహాభావ ప్రతియోగి త్వవిశ
౧౮ ష్టేనాన్యస్యాభావత్వ మవ్యాప్తిః నన్వత్ర ప్రతియోగితావచ్ఛేదక సాధ్య సమాధి
కరణాభావీయ సంబంధేన సాధ్యతావచ్ఛేదక విశిష్ట స్వత్వేన హేతు సమానాధికరణాభావీయ
శేషణీయత్వం తత్ర వృత్తిత్వ సాధ్యాభావ విశిష్టాభావానాం చ నిరూపితాభావీయ సంబంధే
న సాధ్యతావచ్ఛేదక విశిష్ట తదభావ సామానాధికరణ్య వ్యాప్తిః అయుక్తా తత్ప్రతియోగితా ప్రతి
యోగితానవచ్ఛేదక సాధ్యతావచ్ఛేదకానవచ్ఛిన్న సామానాధికరణ్య మితి తస్యాభావ తయా
. వచ్ఛిన్న సంయోగేన తద్వ్యక్తిత్వాది తస్య దావ్యాప్తి ప్రసంగాదితి వాచ్యం సంయోగ సత్వా
దిత్వాద్యవచ్ఛిన్న వ్యాప్తి ప్రసంగాత్ సంయోగాభావస్య నిరూపితాభావీయ సంబంధేన సాధ్యతావచ్ఛే

దళే విశిష్టతయా హేతో ర్వృత్త్యవచ్ఛేదక హేతుతావచ్ఛేదక తత్ర సముచితే తత్సామానాధికరణ్యాభావి
దికమపి నిరుక్తోభయసంబంధేన సాధ్యతావచ్ఛేదకవిశిష్టానవచ్ఛిన్నయోః సంయోగసాధ్యక తత్ప్రతియోగితాకత్వాన్నాతివ్యాప్తిః ౧౦ వాచ్యం। ఏవమ
పి ప్రయవానాప్యత్వాదిత్యాదౌ నిరుక్తోభయసంబంధేన సాధ్యతావచ్ఛేదకవిశిష్టానవచ్ఛిన్నతుల్యసామానాధికరణ్యాభావాత్ ప్రసిద్ధ్యా। వ్యాప్తేర్దు
ర్వారత్వాల్లౌకే తు సమానాధికరణాభావమాత్రస్య వక్తుమేవ యత్ ప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాప్రమేయత్వావచ్ఛిన్నసమానాధిక
రణత్వాపత్తిరితి చిన్త్యం సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న సామానాధికరణ్యాభావసాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధేన సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నాభావాధికరణే
సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధేన సాధ్యవత్త్వ విరోధితాఘటకసంబంధేన వృత్తిత్వం హేత్వధికరణావృత్తిత్వమన్యథాభావస్యాప్రతి
తియోగితావచ్ఛేదకసంబంధేన స్వప్రతియోగిమత్త్వరూపవిరోధితాఘటకసంబంధేన వాచ్యమనపేక్ష సంయోగేన వహ్నిమాన్ న్యాయభావ
స్యాపి కాలికేన హేత్వధికరణావృత్తితయా వ్యాప్తిప్రసంగాత్ తథా చోక్తస్థలే విషయతాదాత్మ్యభావస్య వలక్షణాఘటకవ్యాప్యవృత్తిః సాధ్య
స వత్త్వరూపవిరోధితాఘటకసంబంధేన తద్విశేషణసంబంధేన హేత్వవృత్తిత్వం ప్రతియోగిమత్త్వరూపవిరోధితాఘటకసంయోగేన వహ్నిమద
కరణావృత్తిత్వాదితి తదాద్యలక్షణాసంవాల ప్రతి కాలికసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావస్య సాధ్యాభావవత్త్వాదౌ తత్రాపి
ంయుక్తస్య

వవ్యాప్తిః తత్ర సాధ్యవత్త్వాప్రసిద్ధేర్విరోధితాప్యత్ర కాలికసంబంధేన సాధ్యాధికరణవృత్తివృత్తిత్వాప్రసిద్ధ్యా నిరుక్తోభయసంబంధేన సాధ్య
తావచ్ఛేదకత్వవిశిష్టాధికరణాప్రసిద్ధేః తద్వ్యాపి నిరుక్తోభయసంబంధేన సాధ్యతావచ్ఛేదకాభావవద్వృత్త్యవచ్ఛేదకసమానాధికరణాభావ
విశేషణాత్ప్రాపి సమాన్యానుపపత్తిః ఘటాధికరణతాతాపదేనాం ప్రసిద్ధేన స్వరూపసంబంధేన సావచ్ఛిన్నాధికరణే కాలికసంబం
౨౬ ధావచ్ఛిన్నవృత్తిత్వేన స్వరూపేణ వహ్న్యధికరణసంబంధేన సాధ్యతావచ్ఛేదకాభావకాలబాధాదివిరుద్ధ ఖణ్డితస్యాప్యం ఘటాదిపదత్వాదివ్య
త్తిత్వం ప్రకృతాద్యనుయోగికఘటతావచ్ఛేదకసంబంధ ఇత్యర్థః వహ్నివ్యాప్యధూమవాన్పర్వత ఇతి శబ్దానామర్థేనాధేయతాపి నవసానాది
తిథ్యయం వ్యభిచారజ్ఞానే త్వాదిసాధ్యహేతుసమానాధికరణాభావప్రతియోగిజ్ఞానం వ్యభిచారజ్ఞానం తదభావవ్యాప్యసాధ్యాభావవదుద్ర
యోవ్యాప్తిజ్ఞానే కారణం హేతుసమానాధికరణాభావప్రతియోగినిష్ఠప్రతియోగితాసమానాధికరణవృత్తిహేతుతావచ్ఛేదకవత్త్వం వ్యాప్తిః తాదృశసా
ధ్యసమానాధికరణ్యాభావ ఇతి సాధారణాతత్ప్రాయుక్తత్ర సామానాధికరణ్యస్య విశేషణతయా విశేషణాజ్ఞానవిధయా తజ్జ్ఞానయుక్తిరభావః

శంకాకారితయద్ధర్మవిశిష్టబుద్ధౌ బాధకాన్తరం యస్మిన్ ప్రతిబంధకతయా వ్యభిచారశంకాయాః వ్యాప్తినిశ్చయప్రతిబంధకత్వం న సంభవతి తథాపి ప్రత్యక్ష
షేక నిశ్చయే విశేషదర్శనాభావవిశిష్టసంశయస్యాపి ప్రతిబంధకతాయా మతాభిప్రాయేణేదం। అనభ్యాసదశాయాం సంశయకామన్త్యాః నిశ్చయప్రతి
బంధకత్వాదితి మంతవ్యం। కృన్తప్తైతస్మిన్ క్షణ ఏవ తత్సంశయస్యాఽభావాత్ తదోభ్యూ. వహ్నిత్వాదివిరహాత్ క్రియుక్తమిం తభర్త్వః।1। నను మహానసీయవ్యా
ప్తిగ్రహవిలంబాయాం ధూమసామాన్యే వ్యాప్తినిశ్చయే సతి వహ్నివ్యాప్యో ధూమ ఇతి స్మరణాత్ వహ్నివ్యాప్యధూమవాన్ పర్వత ఇతి పరామ
ర్శస్స్యం భవతి మహానసీయవ్యాప్తిగ్రహదశాయాం ధూమాంతరస్యాసన్నికర్షాత్ ధూమసామాన్యే నైవ వ్యాప్తినిశ్చయో న సంభవతీతి వేత్సా
శయేన శంకతే నన్విత్యాదినా। పూర్వోక్తస్వార్థానుమానస్యానుమితి హేతుత్వం తథా చ పరానుమితిహేతుః పరార్థానుమానమితి
లభ్యతే తత్రాప్రసక్తం యది అనుమానత్వేన అభిమత వ్యాప్తిజ్ఞానాశ్రయపరం తదా పరార్థా[illegible]స్యాపి స్వానుమితిహేతుతాపదకా
నతిః న్యాయస్య ఆనతిప్రసంగో జ్ఞానస్యాత్రనిష్ఠవ్యాప్తిజ్ఞానస్యైవ పరార్థానుమానత్వాత్ అతస్స పదం వ్యాప్తిజ్ఞానప్రయోజకత్వస్య

ను మాన
త్వాత్

దర్శనస్యాన్వయప్రయోగాదికత్వేన స్వరూపేణైవ తథా చానుకూలేన సహచారదర్శనాదినా యత్ర వ్యాప్తినిశ్చయః తత్ర వ్యాప్తిజ్ఞానమనుమానం య
త్ర చ పరత్ర ప్రయుక్తస్యాన్వయప్రయోగాదనుమాత్ర వ్యాప్తినిశ్చయః తత్పరామర్శానుమానమితి వివేచితం ఇదం చ యత్ప్రత్యాదిమూలకత్వం
భావయువవాక్యం ప్రయుంక్తే తత్పరామర్శానుమితి యోజనయా వాక్యప్రయోగస్య వానుమానత్వం లభ్యతే తస్మాత్ సంగతం స్వప్రత్రవ్యా
౭౦ ప్తిజ్ఞానస్యైవానుమానత్వాత్ ఇతి యదివిన ప్రియావిశేషణాం ప్రాబిత లుప్తైవ తద్ధర్మకం తథా చ యస్యై వ్యాప్తిజ్ఞానాయ శంభావయువవా
క్యం ప్రయుంజ్యతే తత్పరామర్శానుమానమిత్యర్థః లాభాన్నాసంగతిః తథా చ యం దివికాయాం సాధ్యవత్తయేతి సాధ్యతావచ్ఛేదకవిశి
ష్ట సాధ్యవిశిష్టపక్షతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నపక్షబోధకవాక్యం ప్రతిజ్ఞేత్యర్థః అత్ర చ పదాసీన పర్వతో వహ్నిమానితి వాక్యావారణాయ
న్యాయాం తత్ర న తత్త్వమపి దేయం న్యాయత్వం చ ప్రతిపాదకసమూహ ప్రతిజ్ఞాదిపంచకసముదాయత్వం న్యాయత్వం ప్రతిజ్ఞాత్వస్య న్యాయా
తర్గతత్వఘటితత్వాన్న్యాయత్వస్య చ ప్రతిజ్ఞాదిఘటితత్వాదన్యోన్యాశ్రయః ఇతి వాచ్యం న్యాయలక్షణఘటకీభూతప్రతిజ్ఞాదే

న్యాయాంతర్గతవిశేషణాత్పక్షానుపాదేయత్వాత్॥ ప్రతిజ్ఞాసమానార్థకోదాసీనవాక్యవ్యవహితానుపూర్వకత్వదలస్యైవ వారణాసంభ
వాదితి ధ్యేయం। ఏవమగ్రిమలక్షణేష్వపి బోధ్యం పంచమ్యంతేతి పంచమ్యంతం యద్ధేతుతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నహేతుప్రతిపాదకం వా
క్యం తద్ధేతురిత్యర్థః। యద్యప్యేవం సతి తేనాప్రతిబద్ధసమర్థ్యైకదేశేऽతివ్యాప్తిర్దుర్వారా హేతుతావచ్ఛేదకవిశిష్టహేతువిశిష్టతాహేతుత్వ
విషయతాభిన్నభూతవిషయతాశాలిబోధజనకవాక్యత్వం తద్విపక్షే యా నిగమనఘటకతత్పదస్య వ్యాప్తివిశిష్టహే
తువిశేషణత్వేన తద్దోషవారణేऽపి ధూమాదాలోకవాన్పర్వతో వహ్నిమాన్ధూమాదిత్యాదిష్కల్లయ ప్రతిజ్ఞైకదేశే ధూమాదిత్యభా
గేऽతివ్యాప్తిర్దుర్వారైవ సపక్షాద్యప్రసిద్ధతత్సాధ్యార్థబోధకపంచమ్యంతత్వేన తన్నిరుక్తబోధజనకవాక్యత్వం అతో న దోషః తథా
ప్యేవమపి ధూమావాన్పర్వతో వహ్నిమాన్ధూమాదిత్యత్ర ప్రతిజ్ఞైకదేశే ధూమాదిత్యభాగేऽతివ్యాప్తిర్దుర్వార
త్వాత్ ఉత్తరార్థాప్రసక్తతద్దోషవిశేషణాత్ప్రసక్తప్రతిసాధ్యప్రసిద్ధతత్సాధ్యార్థబోధకపంచమ్యంతత్వేన తన్నిరుక్తబోధజనకవాక్యస్య

వివక్షితోంశస్తత్ర తాత్పర్యానుపపత్తిరేవ మంతవ్యం వ్యాప్తిప్రతిపాదకమితి ననుం యోయో ధూమవాన్ సోఽగ్నిమానితి వాక్యస్యార్థం వ్యాప్తి
ప్రతిపత్తిరఖిలేయోయ ఇతి పఠితపదస్య తత్పదస్య చాగ్నిపదస్య ధూమవ్యాపకవహ్నౌ లక్షణాయాం తాత్పర్యవశాత్ గ్రాహకతయా
ధూమవాన్ స ధూమవ్యాపకవహ్నిమానిత్యేవ తత్ర శాబ్దబోధోదయాత్ వ్యాపకత్వసామానాధికరణ్యయోరేవ వ్యాప్తిత్వాత్ తత్రేదమవధే
౭౧ యం ధూమవాన్ ధూమవ్యాపకవహ్నిమానస్తి వ్యాప్త్యా ధూమ ఇతి వాక్యానామపి ఉదాహరణాత్ అపపత్తిః ఇత్యాపత్తౌ వక్తవ్యకం ప్ర
దాయ విరోధ ఇతి విస్మితయత్వదోత్తరహేతుతావచ్ఛేదకవిశిష్టహేతుమత్సాధకపదతత్పదోత్తరప్రాప్తతావచ్ఛేదకవిశిష్టసా
ధ్యవత్త్వబోధకతుపదసముదాయస్యమేవోదాహరణత్వం చౌచిత్యం ఏతాదృశవాక్యస్య వ్యాప్తిబోధకతాత్పర్యమితి సూచనాయైవ వ్యా
ప్తిబోధకముదాహరణమిత్యుక్తమితి ధ్యేయం అత ఏవ ఉత్తరత్ర పక్షధర్మతాజ్ఞానార్థ [illegible]ప నయ [illegible] త్వాదితథావతత్రాపిత ము
థాపి దోత్తరాయం పదద్వయముపనయత్వం తస్య పక్షధర్మతాబోధకతాత్పర్యమితి ప్రదర్శనాయ తుమేవ పక్షధర్మతేత్యుక్తవతోఽన

ధూమవాన్పర్వత ఇత్యాదిరుక్తేనయత్వమిత్యపధేయం అబాధితత్వాదికమిత్యాదినా అసత్ప్రతిపక్షితత్వపరిగ్రహః అబాధితత్వాదిక
మిత్యస్య తత్ప్రతిపత్తిరర్థః అబాధితత్వాదేః నిగమనత్వ యోజనత్వాసంభవాత్ తత్ప్రతిపత్తిశ్చ లక్షణాయేతి మంతవ్యం నిగమనత్వం
పంచమ్యం తత్ప్రదర్శకాపేక్షితతత్త్వాధవత్వం నాతో వహ్నిరబాధితః అసత్ప్రతిపక్షితశ్చేతి వాక్యే తద్వ్యాప్తిరితి సామాన్యతో వయవ
లక్షణం పంచత్రితజ్జ్ఞానస్య నవమత్వమితి నిరుణాతర మూహనీయం అనుమితికరణో హేతి అనుమితికరణస్యరూపమాహేత్య పర [illegible]
ర్థః మూలే లింగపరామర్శః వ్యాప్త్యవిశిష్టలింగవిశేష్యకం జ్ఞానమిత్యర్థః న తు వ్యాప్తివిశిష్టలింగవైశిష్ట్యావగాహి జ్ఞానం తస్య
నిరుక్తవ్యాపారాభావేనాకారణత్వాత్ [illegible]లోపహితకారణానాం కరణామితి మతానుసారేణేదమిత్యపి కేచిత్ నను వ్యాప్తి
ప్రకారేణ లింగజ్ఞానం తద్వానుమితికరణం స్యాత్ యది వ్యాప్తివిశిష్టలింగవైశిష్ట్యావగాహిజ్ఞానం వ్యాపారవిధయానుమి
తౌ కారణం స్యాత్ తదేవ తు న ధూమవాన్పర్వత ఇతి వ్యాప్త్యవిశిష్టజ్ఞానానంతరం వహ్నివ్యాప్యో ధూమ ఇతి స్మరణే జ్ఞానద్వయా

దేవానుమితిసంభవే నానుమితౌ విశిష్టపరామర్శన విశేషణాల్ ఇత్యాశంకతే నస్వతన్త్రాభ్యాం పరామర్శేతి లింగదర్శ
నవ్యాప్తిస్మరణాభ్యాం విస్పష్టశాబ్దో యత్ర వహ్నివ్యాప్యధూమవానితి పరామర్శః తత్ర విశిష్టపరామర్శస్యాప్యనుమి
తిహేతుత్వముభయోర్వాదిశి పక్షత్వేన ధూమత్వప్రకారేణ వ్యాప్తిపక్షధర్మతాజ్ఞానయోః కారణతాద్వయకల్పనామపి ప్యవశేవ్యా
ప్తివిశిష్టవైశిష్ట్యావగాహిజ్ఞానత్వేనైకకారణతాకల్పనాయాః లఘుత్వాదితి భావః యత్రాపి వహ్నివ్యాప్యధూమవా
నయమితిజ్ఞానస్యాపి ధూమత్వప్రకారేణ వ్యాప్తిపక్షధర్మతాజ్ఞానరూపతయా నోక్తకారణతాద్వయకల్పనే వ్యభి
రః విశిష్టపరామర్శస్య కారణత్వే జ్ఞానద్వయోత్తరం విశిష్టపరామర్శరూపధర్మకల్పనాగౌరవం దుర్వారమేవ
తథాపి వ్యాప్యత్వావచ్ఛేదకధూమత్వాద్యనవగాహివహ్నివ్యాప్యవానితి శాబ్దపరామర్శాదనుమిత్యుత్పత్త్యా

ప్యతావచ్ఛేదకప్రకారేణ వ్యాప్తిజ్ఞానాదేవానుమితిహేతుత్వ వ్యభిచారిణాం సంభవదుక్తికమేవ న చ వ్యాప్తేరగ్రహే తు తావచ్ఛేదకఘటితతయా
వ్యాప్యతావచ్ఛేదకత్వావిషయకం పక్షే వ్యాప్యవానితి జ్ఞానం న సంభవత్యేవేతి వాచ్యం వహ్నిమదన్యావృత్తిత్వరూపవ్యాప్తేః వ్యాప్యతా
వచ్ఛేదకఘటితత్వాత్ ॥ ఇతి ఘ్ని కల్పనాగౌరవస్య ఫలముఖత్వేనాదోషత్వాదితి భావః జ్ఞాయమానం లింగం పరామర్శస్య వ్యాపా
రకమనుమితికరణమితి ప్రాచీనమతం న రాజకుంర తేల్లతేతాదావితి అతీతానాగతలింగకానుమితౌ లింగస్య వ్యభిచారేణాకార
ణాత్తదసంభవాదితి భావః ఉపసంహరతి వ్యాపారవదితి విశేషణాతావచ్ఛేదకప్రకారకజ్ఞానవిధయా వ్యాప్తిప్రకారకజ్ఞాన
స్వరూపామర్శనేఽపి తు తావత్పరామర్శదశాయాం వ్యాప్తిజ్ఞానసంస్కారనాశేఽపి తత్స్వరూపతేనేతి వ్యాపారలక్షణమాహ తజ్జన్యత్వే సతి తమూ
తలింగపరామర్శస్యేతి లింగవిశేషణకం వ్యాప్తిప్రకారకం జ్ఞానమిత్యర్థః ఏవమపి వ్యాప్తివిశిష్టవైశిష్ట్యావగాహిజ్ఞానస్య తస్య వ్యా
పారాభావేన కారణతాపత్తిరితి ధ్యేయం॥ అన్వయినో వ్యతిరేకేణాపి వ్యాప్తిమద్వృత్తం వ్యతిరేకీతి మూలే అన్వయం నిరూపితా

వ్యాప్తివ్యతిరేకనిరూపితవ్యాప్త్యుభయవత్త్వం అన్వయవ్యతిరేకలక్షణం ఏభృత్తిత్వతత్త్వాసంభవదూషణగ్రస్తం హేతౌ వహ్నివ్యాప్తిస
త్త్వేపి వహ్న్యభావవ్యాప్తివిరహాల్ న వ్యతిరేకపదం న త్రుక్తతాధ్యాభావపరమపి తు ఉ త్త్రిరాబిదభావపరం తథా చ ధూమాదే
రపి జలత్వాభావాదివ్యాప్యత్వాన్నాక్షం గతిరితి వాచ్యం తథా సతి కేవలాన్వయిసాధ్యకేజ్ఞేయత్వాదేర్గగనాభావాదివ్యాప్యత్వే
౨౨ నాన్వయవ్యతిరేకిత్వాపత్తేరిత్యాశంక్యానాకాంయరూప్యాపదం ప్రక్త్యతదాధ్యవప్తిరత్ర నవ్యతిరేకపదం చ ప్రక్తే తదాధ్యాభావ
శశక్తేన దర్శయతి హేతుసాధ్యయోరిత్యాదియద్యపి ధూమే ధూమాభావన్నిరూపితా వ్యాప్తిర్న సాక్షాత్తథాపి సా ప్ర
యవ్యాప్యతాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వసంబంధేన తద్ధూమనిష్ఠత్వం బోధ్యం వస్తుతస్తు వహ్న్యభావనిష్ఠధూమా
భావనిరూపితవ్యాప్తిజ్ఞానం న ధూమహేతునానుమితౌ కారణం తథా సతి సామానాధికరణ్యాంశ ప్రసాధిక్య

ప్రవిశేనగురుతశూక్తే పేశం పరాసంబంధని విశేనబాకారణానాం తావచ్ఛేదకత్వా త్వం తు నాభావాభావవ్యాపకేభూం తాఽపా వక్త్రతి యోగి
ని ష్ఠప్రకారిణి హేతుమత్తాజ్ఞానమే వానుమితికారణానాం లాఘవాది తదర్థకత్వ ప్యతిరేకేణ తపత్రమంతిరేకపదం నా
వ్యాభావహేత్వభావపరం త్రితయోర్థవ్యవస్థిత్వం తస్ప్ర ప్ర తక తారాం వం తథా చ తాదృశవ్యాప్తేనాష్టిదేవ ష్ఠితం
ష్టితపానాస్థినపతుత్వేనేతి ధీయః యద్యపి ష్టరూపసంబంధేనాస్వయవ్యతిరేకవ్యాప్తిమత్వం తద్భిన్నతర్కో భిద్యతే సంధ
వత్వాదితివృత్తకేకహేతావవ్యాప్తే తంతథాప్రకృత్యానుమిత్యేవ కతపూర్వన్న హేతోర్వ్యయవ్యాప్తిమత్వస్యాత్ ష్ఠన్యవిష
యకత్వాష్టానుపపత్తిరితి భావః అస్తు వా వ్యాప్తిమాత్రకమిత్యత్ర మాత్రపదార్థః యది అన్వయ వ్యాప్తేతరశూన్యత్వం
తదా కం బహ్వ్యః షట్ బోధికేయః ప్రమేయత్వాదిత్యాదావపి అన్వయవ్యాప్తి భిన్న అబాధితం యత్తావదేకస్తత్వలయోరాదిమ

వ్యతిరేకవ్యాప్తిశూన్యత్వం తదర్థః తథా ప్యత్ర కేవలాన్వయిహేతావవ్యాప్తిరేవ తత్ర వ్యతిరేకవ్యాప్త్యప్రసిద్ధేః ఇత్యాశ
ఙ్కేనస్వయం కేవలాన్వయినోలక్షణమాహ కేవలాన్వయిసాధ్యకేతి సాధ్యనిష్ఠం కేవలాన్వయిత్వం నిర్వక్తి అత్య
౨౪ ంతేతి యద్యపి వృత్తిగగనాభావస్య కేవలాన్వయిత్వం సంభవతి గగనాత్యన్తాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదక గగ త్యంతా
నాభావాభావత్వం గగనస్య నత్వప్రసిద్ధియతిప్రతియోగిత్వస్య స్వరూపసంబంధాత్మకతయా గగనే తద్విరహే పి గగనాభా
వప్రతియోగిత్వసంభవాత్ అక్షయవాతవంతాభావః సదాతనత్వం సత్తాభావవదగగనం చ న సంసర్గాభావో ఽభా
వత్వావచ్ఛేదం షష్ఠాభావాదేరపి కేవలాన్వయితాపత్తిః తస్య షష్ఠాత్యన్తాభావప్రతియోగిత్వవిశేషణస్యాభావత్వ
న సంసర్గాభావానాత్మకేత్వాదితి చేత్ ఘటాత్యన్తాభావో వృత్తిమత్త్వేన విశేషణీయః ఇతి విభావ్యతే తదాహ

క్షే కపిసంయోగాభావాదేః కేవలాన్వయిత్వం న సంభవత్యేవ కపిసంయోగాత్రకవృత్తిమదత్యంతాభావప్రతియోగితావత ద్వా
ప్యంతాభావస్యప్రతియోగివ్యధికరణత్వేన విశేషణీయతయా నానుపపత్తిః ప్రతియోగివ్యధికరణత్వంచ ప్రతి
యోగిసమానాధికరణాభిన్నత్వం తథాచ కపిసంయోగాదేరపి కేవలాన్వయిత్వాపత్తేః అపి తు ప్రతియోగ్యనధిక
రణవృత్తిత్వం న చైవం గగనస్యాపి కేవలాన్వయిత్వాపత్తిః తదధికరణాప్రసిద్ధ్యా తదభావస్య ప్రతియోగ్య
వ్యధికరణత్వాసంభవాదితి వాచ్యం స్వప్రతియోగితావచ్ఛేదకసంబంధేన యన్నియతదభావప్రతియోగిత్వప్రతి
యోగికత్వయదభావాధికరణాయత్వం విప్రతిపత్తిసుయోగికత్వోభయాభావస్యైవ ప్రతియోగివ్యధిక
రణత్వరూపత్వాదితి దిక్ అయం న స్వవిధేయత్వం తదనుపపత్తేరేవ తన్మతే ఘటపటాదిభేదేనభిన్నమితి వేదాది

నిష్ఠాత్యంతాభావప్రతియోగ్యేవేతి కేవలమభిధేయత్వస్యైకేవలాన్వయిత్వమిత్యాశంకాయామాహ క్వచిత్తిత్రేదమవ
ధేయం తత్త్వాలీనతత్పురుషీయతత్సాధ్యకానుమిత్యేవ యి[redacted]కాన్వయవ్యతిరేకోభయవ్యాప్తిమత్తలింగత్వ
మేవతత్కాలీనతత్పురుషీయప్రతితత్సాధ్యకే అన్వయవ్యతిరేకిత్రహేతుత్వమితి అవశ్యం వివక్షణీయం వక్తనత్వా
౨౯ అన్వయవ్యతిరేకివ్యాప్తిమత్త్వస్య పృథివీతరభేదాభిధ్యాతే గంధవత్వాదావితికేవలవ్యతిరేకిణ్యాధారణాత్ప్రత్త్యాపకేవ
లాన్వయిసాధ్యకహేతౌ కేవలాన్వయిత్వేఽన్వయవ్యాప్తిగ్రహమాత్రాధీనేవయత్ర ధూమాదినావహ్న్యనుమిత్య
వధాయ్యకే ధూమాదిహేతోస్తురయుతాపత్తిః నచతత్కాలీనతత్పురుషీయానుమిత్యౌపయికత్వం తాదృశావ
మిత్యుధాయకగ్రహవిషయత్వమవిశ్యేతావ్యాసమితిచ వ్యవహితపూర్వకాలగ్రహయోగ్యత్వమేవయోగ్యతావ
అన్వయవ్యాప్త్యవచ్ఛిన్నసాధ్యసహచారితసాధనవృత్తిత్వం వ్యతిరేకవ్యాప్త్యవచ్ఛిన్నసాధనాభావవద్వృత్తిత్వం తథాచ

వహ్ని ధూమయోః కేవలాన్వయి వ్యాప్తి మాత్రాద్వ్యత్రానుమితి త్వస్త్రాపి వ్యతిరేకవ్యాప్త్యా తాదృశానుమితవ్యవహి పూర్వకాలీనప్రమాయా
వ్యాప్య పక్షతామేవ పక్షతాతిరిక్తేప్రదాడా వహ్నిధూమాభావయోః సహచారకత్వాదితి న తస్య తదుభయతాపత్తిరితి వాచ్యం
ఏవమపి స్వం వహ్నిమత్త్వాదివ్యత్రాపక్షతాతిరిక్తాత్రయి ద్వాభ్యాం తాదృశానుమితికరణాధూమహేతోః తదుభయతాపత్తేరిదు
ర్వారత్వాత్ పక్షతాతిరిక్త ఇత్యస్యానుపాదానే తు పృథివీ ఇతరేభ్యో భిద్యతే గంధవత్త్వాదితి కేవలవ్యతిరేకహేతో
రపి అన్వయవ్యతిరేకి హేతుత్వాపత్తిః పృథివ్యాం ఇతరభేదగంధయోః సహచారత్వాదితి మహీదశమంజిష్ఠం వక్ష్య
తస్య మూలాదన్వయమాత్ర వ్యాప్తికత్వం కేవలాన్వయిత్వమయుక్తం తదభావాత్ తాదృశానుమిత్యపాదకాయా జ్ఞా
నవిషయవ్యాప్తిత్వ వ్యాపకస్య నిష్ఠాన్వయవ్యాప్తిత్వం యుక్తం అన్వయవ్యాప్తిమాత్రస్యైవ తాదృశానుమితిజనకత్వాపి ధూమ

విహితోఽకేవలాన్వయిత్వేన నతురీయలాపత్తిరితి సప్రమ నాకులం ఘూతివ్యతిరేకి వ్యాప్తి పూర్వకమితి అత్ర
పిత్రకృతా అనుమిత్యపేక్షాయత్ జ్ఞానవిషయవ్యాప్తిత్వ ల్పవ్యతిరేకి స్పనిష్ఠ వ్యతిరేకివ్యాప్తిత్వం కత్వమధ్యాసబోధ్యవిషయ
త్వాత్ వ్యాప్తినిర్ణాయాన్వయాన్వయవ్యాప్తేరపి సంధానకూపకేవలవ్యతిరేకి హేతౌ సత్వేన అన్వయవ్యాప్తికా
౨౬ స్వస్వత్రాసతావదగారనత్వ వైత్తేః అనుమితవ్యవహితపూర్వ స్వహేతాన్వయవ్యాప్తి కాన్వత్వస్య వివక్షణీయ
యం త్వనుమితవ్యవహితపూర్వమన్వయవ్యాప్తిత్రకేనా నాక్త్యవతత్ర అప్రసిద్ధాతః కంగ ఇతి ధ్యేయం టీకా
యాం మితరభేదాదితి స్వభావేతరభేద ఇతరభేదః ప్రసిద్ధిసమ్యాజ్ఞాతానవాయసైనధికతేత్య అతతెషాం తేషాం
భేదో ప్రసిద్ధత్రైవత్యదః స్వసాధ్యతాన్వయసహాచార్యేనాన్వయవ్యాప్తిః స్యాదిత్యంభవాదితి భావః అన్యథేతి

ష్టఃకార్యోత్పత్తిభిరభేదోనాస్తీవప్రతిపితు సంధభేదవవక్ష్యావిదితరభేదనిశ్చయప్రవృత్తే తదానీం ధూమపరామర్శ
రసాధ్యాభావవ్యాప్యమితి నిశ్చితసాధ్యవద్వృత్తిత్వాపత్తరావకద్ధిమోరితవలక్షేనే యతయోశ్చితవల్ప్రతిలక్షేలక్షే గాలఘోవిశిష్టబుద్ధి
రిత్యాఖండలార్థకః ప్రతియోగిజ్ఞాన[illegible]భావాదితి సాధ్యాభావవ్యాపకీభూతాభావప్రతియోగిత్వరూపవ్యతిరేకివ్యా
ప్తిజ్ఞానేసాధ్యాభావజ్ఞానస్యాపేక్షకత్వముపేక్షితయోః తజ్జ్ఞానేప్రతియోగిజ్ఞానవిధయా సాధ్యజ్ఞానస్యాపేక్షితత్వేన
సాధ్యజ్ఞానాభావేవ్యతిరేకివ్యాప్తిజ్ఞానమితి నసంభవతీతి భావః జలాదిత్రయోదశేతి యథోక్తవ్యతిరేకవ్యాప్తి
ష్టార్థానాం [illegible] వక్తృ [illegible] యః తద్ధా [illegible] శేతవక్తవ్యో త్రయోదశ [illegible]
[illegible] వ్యాప్య [illegible] తయోః [illegible] ప్రత్యేకం
[illegible] యః [illegible] త్రయో [illegible] వ్యాప్యం [illegible]

ಭಾವವಪತ್ರಯೋಂದಶಭೇದಃ) ನಿಶ್ಚಿತ ತಯೋಃ ಸಂಧವಪ್ಲ ಹಿತೋಕ್ತ ದ್ವಾ ಪ್ರವೃತ್ತ ಷ್ವೇನಾ ಶಾ ಧಾರಣಾ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಯತು ಫಲಾದಿ ತ್ರಯೋದಶ ತತ್ರ
ತಷ್ಣುಣಾ ಬಹುರಹ ಹಾದರಣ ಜಲಭೇದಸ್ಯ ಲದಲರಿಕ್ತಲ ತ್ರಯೋದಶಭೇದಾನಾಂ ಬಲಾಭೇನ ಚತುರ್ದಶಭೇದ ಲಾಭಾನ್ನಾನವ
ಪತ್ತರತಿ ಕ್ಷಿಮಾಂ ಧಾನಂ ತದಪಿ ಸಮನೋರಮಂ ಲ ಲಕ್ಷ ನಾಗಂ ಶ್ರೀ ನಬಹುರ [illegible] ಶಕ್ಯಲಾರರಿಕ್ತನಾ ಯಹು [illegible]
22 ತಯಾ ಲತ್ವ ವ [illegible] ತರಶದಾ ದ್ವಯಸ್ಯ ಯಪ್ತತ್ರಿ ಕ್ಷಿ ತಯಾಂ ಜಲ [illegible] ಭೇದ ನಾಸ್ತ್ಯಂಶ ಸಂಭವಾತ್ತ ಲಘುದಶಭೇದಲಾಭಸ್ಯ
ಅಸುಭವತ್ವಃ ತಥಾ ಪಿ [illegible] ಸ್ವಾರಥಾನಂ ತ್ರಿತ್ರಯಾಂ ನಿತ್ಯ ವಿಶ್ವರ ವಿವ ಮಿತರಭೇದ ಸ್ಯ [illegible] ನಿಲಾಂ ಪ್ರತಿಪವವತ
ರಕ್ಷ್ಯ ಸುಮಾ ನಿಸಗ ತತ ಭೇದಸ್ಯ ಸಾಧನ ಂಜ ತಯಾಂತ ಸತಿ ಅಭಾವಸ್ಯ ಲಿ ಧಿಕರಣೌ ತಕ ತಯಾ ಅತಿರಿಕ್ತ ಸ್ವ ಅಭಾವವ ದಾಧ್ಯ
ಸ್ಯ ಅಸತ್ತಿನ ಪತುದ ನಿಷೇದಾನಾ ಧಿಪ ಪ್ರತಿಂ ಯೋಗ್ಯ ಸ್ವ ನಿದ್ದ ವ ಪತ್ರ ತ್ರಯೋದಶ ಭೇದ ಪತ್ರಾ ಧವ ಯ [illegible] ಭಾವಃ ತ್ರ [illegible]
ಭಿ ರ ನಾ [illegible] ಪಿಲಲತಿ ತಜನಿ ಜಲ ಭೇದಸ್ಯ ಜಲತೀ ಯೋಂಭೇದಸ್ಯ ತ್ರ ಪ್ರತ್ತದ ಧಿಕರ ಣೇ ತ್ರಯೋದಶಭೇದಾನಾಂ ಜ್ಞಾನೇನ ತೇವ

[illegible] తత్త్రయోదశభేదా ఇతి విశేషణాత్ పక్షభేదే త్రికారకజ్ఞానస్యాసంభవేన త్రయోదశభేదత్వప్రకా
కానుమితిః త్రయోదశభేదాభావవిషయకపక్షతాశరీరవ్యాప్తిజ్ఞానస్యైవానుపపత్తిరితి భావః ఇదం సర్వ
త్ర పక్షే విశేష్యక ఏవానుమితౌ వ్యభిచారాదేః వ్యాప్తం పక్ష్య తదన్యస్య ఇతరత్ర వ్యాప్తికత్వభావాత్ ప్రతియోగి
సంభవతీత్యత ఆహ పక్షేతి పరామర్శాల్లోకత్రయీత్యాదిత్వం తరభేద ఇతి సాధ్యవిశేష్యకానుమిత్యభ్యుపగమే
క్షేతి విరహాదేతావాన్ యోగేన విషయ ఏవ సాధ్యవిశేష్యకానుమితౌ సాధ్యజ్ఞానస్య ప్రతిబంధకత్వాభ్యు
పగమే సత్ప్రతిపక్షసాధ్యవ్యాప్తసాధ్యవిశేష్యకానుమితేరపి వారణాసంభవాదితి ధ్యేయం పక్షతేతి
సిసాధయిషావిరహవిశిష్టసిద్ధ్యభావః పక్షతేత్యత్ర సిసాధయిషాద్వైతునిరూపణానంతరం తల్లక్షణనిర్ణయాది
పూర్వకశాబ్దబోధసంగత్యా పక్షతైతాం నిరూపణాయేత్యాహ విధాంతేరక్షణలక్ష్యాలోపాత్ అత్రోపనయమాన్వ

లక్షణాసంభిధానసమూలకృతో న్యూనతాయా శంక్యేయం తదాహ అనుమితీతి ఇదం చ దోషాణామేవ లక్షణం దో
ష లక్షణే జ్ఞాతే తత్ప్రత్యక్షదుష్టానాం దుష్ట లింగానాం చ అతిరిక్త ఉక్తయా తన్నాభిహితం అనుమితి ప్రతిబంధకం యద్య
థార్థజ్ఞానం తద్విషయత్వం హేత్వాభాసత్వం అత్ర అనుమితిపదం సాధ్యవ్యాప్య హేతుమాన్ పక్షః సాధ్యవాన్ ఇత్యా
౨౮ త్మకానుమితి పరం తేన వ్యభిచారజ్ఞానస్య బాధాదేరనుమితి ప్రతిబంధకత్వేన తదసంగ్రహేపి ప్రకృతో నివర్తత్వే వా
నిత్యానిత్యత్వ భ్రమాంశ్చ జ్ఞానవిషయే పక్షాభావేతి వ్యాప్తి వారణాయ యథార్థేతి అత్ర పక్షాభావాదిమాన్ పక్ష
త్రే తద్వృత్తమాధ్యాయ సత్యేతరాది వృత్తిత్వాపత్తేరితి భావః అత్ర పక్ష విశేష దోష పక్షాభావవాన్ ఇతి యథార్థజ్ఞాన
విషయం ఇవ దౌష ఘటాదావతి వ్యాప్తిరుదాహరణ్యేవ సమయాద్ధా తజ్జ్ఞానస్యానుమితి ప్రతిబంధకత్వాభావాత్ వ్యాప్తిరి
విషయతావత్త్వం విషయతయాతో నాతి వ్యాప్తిరితి భావః తథాపి యాదృశ యథార్థజ్ఞాన విషయ పక్షాది ప్రతిబంధక

దార్థేనేతి వాచ్యస్తైరున వానేర తద్బలేనావవిశిష్టే స్వ దోంశస్త్వై తద్ఘటకేపదార్థానా మపి దోషస్ఫు పదార్థ
త్వమిష్టమిత్యవాచ్యం స్యాదోనశక్తి ప్రభాయోందిశాత్ ఇత్యాదిష్వపదానాం భావేన వక్త్రా త్వాదినా తేషాం దోషపదార్థ
త్వే ఇష్టాపత్తేః ఱాంనాదితి వాచ్య ... ఖ్యానప్రవృత్తి యోదినాం వక్తృస్వ విషయత్వానామపి తత్ప్రతిబంధకతాంతిలక్ష
ప్రవృత్తి తద్రూపా వక్తృత్వం తో త్వాపస త్వవి త్వర్థేనాత్వ రాబల సత్త్వే వరంగాం ధార్థవ్యాఖ్యానప్రవృత్తేతి వృథనం విష్ఠి తవవ
క్తిస్త్వవతే యాంత్వాదీనాం ప్రతిబంధకతావతిరిక్తే ప్రవృత్తి త్వాన్తి వర్తిత్వోపకృత ఇత్యాదిష్వపి విషయం వక్తా తావ వక్తృత్వే
దావతి వ్యాప్తేరప్రసక్తేః వక్తృత్వభావరక్షతత్త్వ తాదేశు ప్రత్యేకద్వివయ తృదిన వృపాదానాంశంభవా దితి ప వలంత్వ
భావప్తేన పాద తత్వ తాం శేనాప్యం ప్రభావవా స్వస్త్వభావ వాని తిబుద్ధావపి వక్తృభావవక్తృద తత్వ వక్తృత్వవిషయ

తాగత్వేన తత్తత్సాధ్యాదౌ వహ్నిమానితి ప్రతిబంధకతావిరహే నాపి సంభవాదేతాదృశదర్శనాయత తథాప్యర్థ
త్వాదేన సైవ పరిశేషం శంకాయాః క్వచిత్ మానాభావజ్ఞానాస్కందిత సత్త్వమితి తత్ప్రత్యక్షాభావవత్త్వదత్తావచ్ఛిన్న విషయతాయాః ప్ర
తిప్రతిబంధకతావిరహాదసంభవ తాదృశవత్త్వమితి వాచ్యం యథా కృతజ్ఞానత్వప్రత్యక్షజ్ఞానపదస్య లక్షణాయాం
౨౮ ప్రామాణ్యజ్ఞానాస్కందితనిశ్చయ యదా కాల్ యాంకాశ్చిత్ పరామర్శాభావవత్త్వ మస్తు తత్ర సతు దత్త్వమితి తత్ర కాలత్వం తేనని
వహ్నౌ శిష్టతద్వాదిత్వ మస్త్విత వహ్నితావచ్ఛిన్నం యథా కృతత్వే తేన కేతాః సత్యేవ పరిషేధాంతత్వాదినా ప్రత్యక్షావచ్ఛ
నాత్వం జాతమాన ప్రత్యక్షాభావవానితి బుద్ధౌ వహ్నివత్త్వాభావవత్త్వదత్తావచ్ఛిన్న విశేష్యతాక తాదృశత్వాద్విశేషో
వహ్నిమానిత్యనుమితి ప్రతిబంధకతయా అసంభవ మోదకత్వాదలీ వాచ్యం లక్షణతావచ్ఛేదకత్వే గాంభీర్యమత

యద్రూపావచ్ఛిన్నవిషయ గమానాధికరణాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకం యద్రూపావచ్ఛిన్నవిషయతాకం తత్త్వ
రూపావచ్ఛిన్నవిషయతాశాలిజ్ఞానసమ్బన్ధేన వృత్తిత్వం ఇత్యాదిక విశేషణే తాదృశజాతిలక్షణాదినా త్రుటితత్వాపత్తేః, ఏవం హేత్వత్త్వబుద్ధేస్తు
తథావిధజాతితాదృశావచ్ఛిన్నవిషయతా ఏవ నిరాకాంక్షం ప్రకారాదితి భావః వహ్నిమత్త్వాభావవద్ధ్రదవత్త్వేన దావత్తిమాపత్తేదా
రణాయ రూపావచ్ఛిన్నం తాదృశవిశిష్టాంతరాసూ ప్రాతత్త్వేనాది విశేషణేనయమిత్యర్థః. ఏవం చ మూలే నాద్యాభా
వవద్వృత్తిత్వాతిత్రుటితానాం విశేషణాదానే భావవద్వృత్తిత్వ విశిష్టప్రతియోగితావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నోధార
ణ్యకరణం న్యూనానామేతు దోషః తద్వాల్ హేతుసాధారణ్యః సమాత్రహేతోః దోషః వత్వం తేన ధూమ బంధేన వివక్ష
తం నలాంప దభేదేన తద్వత్త్వం వహ్నివిషయత్వం తథా తి వహ్న్యభావవద్ధ్రదాదిరూపదోషవత్త్వేన సంబంధ

సధూమవాందావహ్నేరిత్యత్ర దవహ్నే శవహ్నిసాధ్యక సధూమవాండిహే తేందుస్తత్తాపనవత్త్వే నావియోగ కేవలవిక్ష
ంబంధేన శక్త్యావవ షేణాంత ధూమత్వావచ్ఛేదకీభూతవిశేషాలక్షాదిసంబంధేన దోషవతాదుష్టత్వావచ్ఛేదకనాశాలిసత్త్వ
ంబంధేనతత్త్వాభావవత్త్వదవ్యక్తివత్తవశిష్టసాధ్యక సధూమవాంవహ్నేరిత్యత్రవ్యాప్తిప్రసంగాదనధూమవాందుష్ట
౮౦ ఇతివ్యాప్తావతాదృశాన్తసంబంధసాధనవదవ్యక్తిత్వేనాయా ధూమవల్లింగకవ్యక్తయావ్యక్తిఇత్యవచ్ఛేదకత్వాభావ సమిల
ధర్మకతయావహ్నిత్వవ్యాపకవహ్నిసాధ్యకతావచ్ఛేదకయా సాధనాదోత్తరసత్త్వమ్యాః నిరూపితతావచ్ఛేదకతయాంతత్త్వా
దుష్టత్వావచ్ఛేదకప్రతిబంధకతానతిరిక్తవృత్తివిషయతానిరూపకతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నత్వాభావకవిశిష్టప్రతిబం
ఖ్య ధర్మత్వేనాభావనిరూపితాప్రతియోగితావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నత్వం బంధేనసంబంధవత్వేనత్తతయావర్తే వాకాప్రత్య

ప్రకృతే పక్షే వహ్నిసాధ్యకధూమలింగకానుమితి నిరూపితప్రతిబంధకతానతిరిక్తవృత్తి విషయతానిరూ
పకతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నసంబంధి ధూమ ఇతి చ స్వవ్యాప్తి తదితరవ్యాప్యతయా తాదృశరూపావచ్ఛిన్న స్వప్రకారక
వతథా విద్ధవ్యవహారాదానాక్షంభవాల్ కేవలక్షణాదేర్దుష్టే ఇతి వ్యవహారోపాదేనేచ ఇష్టత్వే త్తిరితి
వ్యాప్యం చేమపి వహ్నినా ధూమసాధనే దాసంభవాదుష్టే ఇతి వ్యవహారాపత్తిర్దుర్వారేతి వాచ్యం తత్ర ధూమసాధ్య
కవహ్నిహేతుకానుమితి నిరూపితప్రతిబంధకతానతిరిక్తవృత్తి విషయతానిరూపకతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నసంబంధి ధూ
మాభావవద్వృత్తిత్వవిశిష్టవహ్నేః కాలికాదినా సంబంధేన వహ్నిత్వావచ్ఛిన్నత్వం తద్విశిష్టవిషయకజ్ఞానవిషయత్ర
కృతహేతుతావచ్ఛేదకవత్త్వసంబంధేన దోషవత్త్వవ్యవహారోపపత్తేః ఇతి వహ్నౌ తాదృశాభాసతావచ్ఛేదకత్వేఽపి

జ్ఞానసత్వం

షష్ఠీతి కారం యూ ఇతి అసాధారణస్య లక్షణాభావాత్ సపక్షవిపక్షేతి సపక్షస్సాధ్యవాన్తు నిశ్చితసాధ్యవాన్ నిశ్చి
తసాధ్యవద్వృత్తిత్వస్య సాధ్యసామానాధికరణ్యగ్రహ విరోధితేన అనుమితేస్తత్కారణాజ్ఞానావరోధిత్వప్రసం
౪౧ గాత్ సాధారణ్యజ్ఞానం వ్యాప్తిఘటకవ్యావర్తకత్వాంశజ్ఞానే ప్రతిబంధకం అసాధారణ్యజ్ఞానం చ తద్ఘటకసా
మానాధికరణ్యాంశజ్ఞానే ప్రతిబంధకమితిబోధ్యం విశిష్టవ్యావర్తనత్వం చ నిశ్చితసాధ్యాభావవద్వ్యా
వృత్తిత్వం న తు సాధ్యాభావవదవృత్తిత్వం అనిత్యత్వ శబ్దే [illegible] శబ్దత్వస్య వృత్తితాపాదికం చ పక్షాంశే తస్య
న తు లక్షణాప్రవిష్టం దూషణాంతరాయాం తథాత్వానుపపత్తిః సా[illegible] తవ వ్యావృత్తి శబ్దత్వం గత్వే భోజ్యానిత్యో భోజ్యావా
వర్తమానాః పక్షేతి నత్వగతో బాధ్యా ఇతి ప్రక్షేపం యూ ఇతి అనుపసంహారిణో లక్షణాభావాత్ అన్వయ[illegible]

ఛవి

తత్త్వాకారలాన్న యకాధ్యవసందేహ రూపకల్పితాకత్వ య సుతసం హి రత్నమితి కర్తృ నిలం సర్వత్ర సాధ్యాసంజ్ఞే జ్ఞాత్వా
వర్ష్యయవత్రికత సంహారనిర్వేయాం దైవ కారణావిష్టు ఆనవ్యా రా వ్యాప్తి నిర్ణయ ప్రతిబంధవివక్షలమితి భావః ఇదంబ
స్రావివంతానుకారిగా నవ్యమతే ఉలయవైషం యత్ర అజ్ఞానం నా షోదను మి తౌత జ్ఞసకజ్ఞానివా ప్రతిబంధకం తత్సవ
హేతుదోషతం యాకొ యత్ర సాధ్యవకలజ్ఞాన వర్ష్యయాత తః వ్యాప్తిః త్రియ జనక సవర్ణ నిర్ణయే సమానాం నిర్ణయా
త్ర వ్యాప్తి నిర్ణయేవా విరోధి త్వవిత జ్ఞాన సహవ ా య ఖా నసుమితితోపార్శిత బాధకత త్వోక్తా సుకసంతో
రిత్యత్రవహితా భావత్వ సంభవః వృత్తి హేతుతా భావ సకావయా నవలక్ష సా సాక్షాం తత్త్వ వితత్వ తలం తర్యం తాభావత్వ
తిరోగా నాధవనాన్యత్వం తాభావత్వం యిరాగహేతోః భూ సుపక్షం హేతురూపం భాకవం ఏతజ్జ్ఞానం పచవత విశిష్ట వ్యాప్తి జ్ఞాని

ప్రతిబంధకత్వం ఇష్టం ఏవ గత్యభావాంశే సాపాంశే వలక్షణం వ్యాప్తిగ్రహే ప్రతిబంధకతానతిరిక్తవృత్తి విషయతాకత్వమే
తద్భిన్నయం విరుద్ధం లక్షయతి సాధ్యాభావవ్యాప్తి [illegible] ఏతజ్జ్ఞానం పక్షే ధర్మతాజ్ఞానసహకారేణ సాధ్యను
మితిప్రతిబంధకం సాధ్యాభావవ్యాప్యో హేతుః హేతుమాన్ పక్షః ఇతి జ్ఞానద్వయస్య ప్రత్యేకం పక్షే సాధ్యవత్తాజ్ఞానాను
పత్తేః యద్యపి సాధ్యాభావవ్యాప్తి హేతువిషయకత్వం నానుమితిప్రతిబంధకతానతిరిక్త పక్షే ధర్మతాజ్ఞానవిరహ
కాలీనతజ్జ్ఞానజన్యత్వం మితౌ ప్రతిబంధకతావృత్తిధర్మవిషయత్వం పక్షే స్వవిషయకానుమితౌ [illegible] అనుమితౌ ప్రతి
బంధకత్వం పక్షే ధర్మతాగ్రహకాలీనతత్ప్రత్యయాభావత్వ [illegible] వ్యాపకలక్షణ సాధ్యవత్తాధర్మకత్వ
విశేషణీయత్వాన్నానుపపత్తిః పక్షవృత్తిత్వేన సాధ్యాభావవ్యాప్యత్వమేవ విరుద్ధత్వమిత్యాహుః నోక్తదోషఇతి

నసంభవతి గగనపక్షక నిత్యత్వసాధకహేత్వాభాసత్వాదేవ విరుద్ధత్వానుపపత్తేరితి సాధ్యాభావవ్యాప్యవత్త్వేఽపక్ష
త్రతిరేకః । తద్జ్ఞానమతిసాక్షాదనుమితివిరోధి తత్ప్రత్యజ్ఞానం ప్రతి తదభావవ్యాప్యవత్తాజ్ఞానస్య ప్రతిబంధకత్వ
లో. (అ)దస్త్ర కామానాపల్లేః తాంపార్శ్యంయాం కిన్త్వనుభవత్వంలాశ్రయాసిద్ధత్వం చ వినిష్టపక్షగ్రహప్రతిబంధకతావచ్ఛే
దకవృత్తి విషయతాకత్వం సాధకతావచ్ఛేదకాభావవత్పక్షగ్రహ వ్యాప్యత్వాపాసిద్ధత్వహేతౌ విశిష్టవ్యాప్త్యభావగ్రహ
సాధ్యాభావే తత్త్వం సాధకతావచ్ఛేదకహేతుతావచ్ఛేదకవిరహః తాదాత్మ్యలక్షణం చ వ్యభిచారవిషయకజ్ఞాన
[illegible] వ్యాప్తిగ్రహ [illegible] తాదృశవృత్తి విషయతాకత్వం ఇత్థం చ వ్యభిచారసామాన్యలక్షణం సవ్యా
ప్తి గ్రహ ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకవృత్తి విషయతాకత్వం [illegible] సిద్ధావతిప్రసంగాత్ [illegible] యత్సాధ్యాగ [illegible]

౪౭

దృశ్యతమత్త్వం యత్ర వహ్న్యభావాహోం వృసిద్ధః తత్రావిభ్రమాత్ప్రకృతే తద్గ్రహో సులభ ఏవేతి న కస్చిద్దోష ఇతి ధ్యేయం బాధస్య
పక్షే సాధ్యాభావాదిః తల్లక్షణం తు విశిష్టపక్షే సాధ్యగ్రహో విరోధిత్వే సతి పక్షే సాధ్యగ్రహప్రతిబంధకతానతిరిక్త
వృత్తిప్రతిబంధకతాకజ్ఞానవైశిష్ట్యానవచ్ఛిన్నవిశేష్యతాకత్వే సతి పక్షే దోషానాం తి వ్యాప్తిః తదభావవ్యాప్యవత్త్వ
జ్ఞానస్య జలం వహ్న్యభావవ్యాప్యం జలవాన్ హ్రద ఇతి జ్ఞానద్వయస్య సమూహాలంబనజ్ఞానవిశిష్టజ్ఞానత్వేనైవ ప్రతిబంధ
కతాయాః స్వీకరణీయత్వాదితి వహ్న్యభావవదవృత్తిమాన్ పక్షే ఇతి వాక్యస్థలం శివదర్శనం తాదృశనిశ్చయస్య జ్ఞాన
విశిష్టజ్ఞానత్వేన ప్రతిబంధకతాయాః తత్తదుపాధికతయా తాదృశనిశ్చయే జ్ఞానవైశిష్ట్యానవచ్ఛిన్నప్రతిబంధకతా
భావాదితి తద్భిన్నత్వేతి వ్యాప్తిర్దురాబాద ఏవేతి చేద్వ్యాప్యతే తదావిశిష్టసాధ్యగ్రహప్రతిబంధకతానతిరిక్తవృత్తివిషయ
తాసాధ్యాభావానుమితిజనకతావచ్ఛేదకత్వేన విశేషణీయమితి మంతవ్యం సాధ్యాభావాదిస్తు ప్రతియోగి వృద్ధిశేషణాత్

సాధ్యవిశేష్యేయం ॥ అన్యథా తత్ర సంయోగి తద్వృత్తేః శ్వవేత బాధిత తాపత్తేః నచ వృత్తేః శవిసంయోగాభావవానితి
కారకనిష్ఠ సంబంధావచ్ఛిన్న అవ్యాప్యవృత్తి జ్ఞానాత్మకం ఇతర వృత్తేః శశివిషయోః [illegible] విత ప్రతిబంధకతాయాం తద్విషయభా
ధానాత్మక ప్రత్యక్షమాత్రాన్న లక్షణస్య అతివ్యాప్తిరితి వాచ్యం అవ్యాప్యవృత్తిజ్ఞానాత్మకం ది ప్రతిబంధక జ్ఞానే విశేష సంయో
గాభావవత్త్వ విషయకత్వ సత్త్వే ప్రతిబంధకతాతిరిక్త వృత్తితాపత్తి జ్ఞానమాత్రాన్న లక్షణే అవ్యాప్యవృత్తి జ్ఞానాత్మకం ది
తత్త్వ నిష్పాదనాత్ ప్రత్యేకం [illegible] వ్యాప్యత్వాధికరణం [illegible] సంయోగాభావ జ్ఞానం తుల్య అవ్యాప్యవృత్తి జ్ఞానాత్మకం ఇతరథ
తిసాధ్యవత్తా జ్ఞానప్రతిబంధకమేవేతి న తత్సంగ్రహ [illegible] భవా ఇతి ధ్యేయం బాధాదినా ప్రతిబంధకతా [illegible]
[illegible] అత్ర [illegible] విరోధి జ్ఞానస్య [illegible] సాధ్యాభావానువింతి [illegible] సామానాధికరణ్యం [illegible]
ఇత్థం చ సాధ్యసామానాధికరణ్యం విరోధ ఇతి ఏకదేశమతానుసారేణ సాధ్యాభావవద్వృత్తి హేతో విరోధిత్వమ

స్త్రీరత్వాద్వాక్షేదనుమితిప్రతిబంధకమేవేతిధియం వ్యాప్తిసంశయజనకత్వేనేతి సంశయం ప్రతి సాధారణ
త్వవద్ధర్మిజ్ఞానస్యాసాధారణధర్మవద్ధర్మిజ్ఞానస్యచ కారణత్వేన తత్తదభావసహచరితత్వస్యాసాధారణత్వే
న తత్తదభావవద్వ్యావృత్తత్వస్యాసాధారణ్యరూపత్వేన అనిత్యనిత్యభిన్నగగనాదివ్యావృత్తశబ్దత్వవత్త
౮ జ్ఞానాత్సాధ్యసాధ్యసందేహోల్లాసాభ్యాం తిరిక్తేకోటిశబ్దత్వస్యానిశ్చయాచ్ఛబ్దే యదినిత్యత్వం తదానిత్యత్వవ్యాప్య
ం యదిచతత్రానిత్యత్వం తదాశబ్దత్వమనిత్యత్వవ్యాప్యమితి సందేహోత్పత్తేరితి భావః ఏవం సర్వత్ర సాధ్య
సందేహేఽపి సాధ్యసాధ్యాభావయోః సహచారసందేహాత్సాధ్యసాధ్యాభావయోర్వ్యాప్తిసందేహః ఇతి
అనుపసంహారిత్వమపి వ్యాప్తిసంశయకమితి భావః ఇదమపి ప్రాచీనమతానుసారేణ నవ్యమతే నిష్ఠ

షఃస్త్రయోర్వ్యమస్మాభిః క్రద్దర్శితమవేతి ధీఃయం నను వ్యభిచారవిజ్ఞానం వ్యాప్తిజ్ఞానప్రతిబంధకమితి చేత్తో
క్తలక్షణమతివ్యాప్తం తస్య బాధావళనం తభావేన లక్షితత్వం గకారాంచితచతల్రహ వ్యభిచారిత్వేతి వ్యభిచార
జ్ఞానత్వాదితి సాధ్యవ్యాపకహేతుమాన్పక్షః పక్షే సాధ్యవాన్ నిత్యాకారజ్ఞానమితి నమాపిత్వాయాం సాక్షాత్ప్రతిబం
ధకతాతదనతిరేకవృత్తి విషయతాకత్వమేవ సామాన్య లక్షణం యదా ధిజ్ఞానం తు న సాక్షాద్వ్యాప
తిజ్ఞానప్రతిబంధకం తజ్జనకవ్యభిచారజ్ఞానస్యైవ వ్యాప్తిజ్ఞానప్రతిబంధకత్వాదితి న తత్రాతివ్యాప్తి
రతిభావః నను నిశ్చితసాధ్యనుమితిప్రతిబంధకతయా తద్విషయసామాన్యలక్షణమతివ్యాప్తం త
స్య బాధావళనం తదత్ర తత్త్వేన లక్షితత్వసంభవాన్న బాధసాధారణాసిద్ధిసత్ప్రతిపక్షానుమిత్యభ్యుప

తాదృశసాధ్యవత్పక్షే విషయకత్వం నానుమితిప్రతిబంధకతానతిరిక్తవృత్తితావచ్ఛం యత్ర పక్షే సాధ్యహేతు
కర్తృత్వేని ద్వితీయసైసాధ్యం విషయం కదాచినానుమిత్యప్రత్యశక్తిలిసాధ్యవత్పక్షే దావతివ్యాప్తిః తద్వారత్వా
ధితవ్యతలాహ నిష్ఠసాధనం ప్రతిబద్ధవిషయీభూతసాధ్యవత్పక్షే దివితవ్యథర్మః ఆశ్రయాసిద్ధావితి ఆశ్రయః
౪౫ పక్షః పక్షవృత్తితావిశిష్టః పక్షతావచ్ఛేదకేన పక్షతావిశిష్టపక్షస్యాసిద్ధిరేవేతి భావః నను విశిష్టపక్షస్యాప్ర
తిబంధకత్వ విషయస్యైవ ఆశ్రయాసిద్ధిరూపతయా కత్వం నిష్ఠవిషయనేవ ఆశ్రయాసిద్ధావంతర్భావః పక్షతావచ్ఛేద
కీభూతపక్షతత్వాదినా పక్షతాది వృత్తి జ్ఞానమేవానుమితిహేతుః న తు పక్షతావచ్ఛేదకవత్పక్షవృత్తిత్వజ్ఞానం స్వ
రూపసత్వమేవ పక్షతాయాం అనుమితావుపయోగితా అసిద్ధివిషయేణాపక్షతయా అనాశ్రయనాతివ్యాప్తిః

తథాత్వావచ్ఛిన్నపక్షక తద్ధర్మావచ్ఛిన్నసాధ్యకానుమితిత్వావ్యాపక- ప్రతిబంధకతానిరూపిత ప్రతిబంధకతాయాః చాలంతా
సామానలలక్షణాంశే సలక్ష్యతావచ్ఛిన్నమాంశే తిలవచ్ఛిన్నమానితావ్యవధానమితే తథావిధ అధికరణప్రసిద్ధ్యా దినావయిన
పక్షతతావచ్ఛిన్నపక్షే తావద్వృత్తి తావచ్ఛిన్నే పదేయుక్తే తావద్వృత్తానాం బాధవృత్తే వచ్ఛిన్నవలాగితేన ద్వైకేన ప్రతిబం
ధకత్వం అభావావగాహి నాభం అనుమితౌ సిద్ధేః ప్రతిబంధకతా లాఘవాద్ విశేషయేద్ యుక్తే లక్షణాంశ తావదిత్య
తోంశే తావద్భాసమానే భానవాన్ తదానవవ వచ్ఛిన్నయతి నిష్ఠతావచ్ఛిన్నాంతరయితి అధికరణ సూచనా వివక్షితాః
శ్రీః భానబింబత్వమేవ నివృత్తతావచ్ఛిన్నమితి తథా అనఘః [illegible] శ్రీః ఇతి రామరుద్రీయే అనుమానఖండే పక్షతా [illegible] శ్రీః
మాంశ్రీః శ్రీః శ్రీః [illegible]

శ్రీగణాధిపతయే నమః। వర్తమానసంబంధాత్ భః [illegible] యుతి అవకరణం నత్వా వర్తమానం నిరూపయతి వర్తమితి కార

ణమితి వర్తమితి తాపదచ్ఛిన్నే కౌస్తుతానిరూపిత కారణతా శాలిత్వం వర్తమానత్వం లక్షణం లిటి శవా కావ్యర్శస్త

రణాం ల్పైక వ్యాపారే ఇతి వ్యుత్పత్తి వారణాయ కార్యనాశత్వ యు పేక్ష ల కారణత్వ యు దాత్తం వ్యాపారావచ్ఛిన్న వ్యాపారం తరవి

౪౬ కష్టేనాం కారణతావన్నాతి వ్యాప్తిః కారణాన్వయిత్రి యూష ఇతి వయా తని కై నవ హోఢాలాపం నతాద్వు

పమితిం లక్షయతి సంజ్ఞా సంజ్ఞేతి సంజ్ఞా వాచకశబ్దః సంజ్ఞీ వాచ్యార్థః లయోః సంబంధ ఇత్యర్థః నాభాన్నా ప్రత్యక్షద

యమాభూర్భవో భవ్య ఇతి జ్ఞానప్రకారీభూత దాధాసంబంధావేతత్పదవాచ్యత్వ విషయక జ్ఞాన

మనుమితి రూపం శాబ్దరూపం వా భవతి తథాహి శక్తిగ్రహం వ్యాకరణోపమాన కోశాప్త వాక్యవ్యవహా

క్త౨

రతత్త్వఽవాక్య స్య గతా ద్విధృతేర్న తంతథా న్నిధ్వలత్వః సిద్ధిర్వద శ్యృవృద్ధా తవ భయయుక్తే స్త్రా శ్యావ్యాపకశక్యనా శ్చేంతా

త్రివాక్యే రితాజ్ఞారూపశక్తిగ్రహస్య మతేమానా తిరిక్తస్యా భిన్నే భక్తా నమయానిశ్చ శక్తి గ్రహస్య త్రితి పావనాదివ

ంతేదాతే వా ధనాక్తిగ్రహస్య తౌశిక్తస్త్రత్వలక్షౌ కంభవేదీజ్ఞానలక్షే నాం ధృతాకిక నాంక్షైకస్యైనా తత్త్వతలక్షకం

భవాత్ర తత్త్వలక్షే నుమితి శాబ్ద ఫల కేంపమితి లక్ష్యే నా మతివ్యాప్తంతథా విజ్ఞానద వశల క్షణ రూపేత వ్యాప్తి

శక్తి జ్ఞానా జన్య జ్ఞాన కరణ త్వా ద్రసుఖా దౌ తన్నాశ త్వయాం నత్వేష్టతి వ్యాప్తిః అనుమిత్యాత్మకశక్తి జ్ఞానజన్య

శక్తినిరూపిత వ్యాప్తి జ్ఞానజన్యత్వాత్ శక్తిత్వే యత్ర శాబ్దబోధ కలప శక్తి నిరూపిత శక్తి జ్ఞానజన్యత్వాత్

[illegible]

శ్రుతలక్షణలపలజ్ఞానాశ్రనాశత్వాల్లక్ష్యత్వేరలసంభవతోఽన్యతయాంశక్తిజ్ఞానవ్యాప్తిజ్ఞానాజనలత్వయాంబత్ర
తివ్యాప్తివారణాయజ్ఞానపదం నిరుక్తాభావాత్సకళ్పనవ్యాఖ్యాతం నస్పష్టనిరూపితత్వం విషయత్వశక్తిజ్ఞానవ్యాప్తిజ్ఞానాజన్య
త్వేప్రవసక్షలాసుమతిశాబ్దానాంవారణాయభవేనశక్తివిషయత్వం యవ్యభవకసమితివాప్యంప్రమితిరూపత్రస్యా
వ్యాప్తిదేశవాక్యార్థస్మృతనా జన్యత్వేన అతివేశవాక్యార్థస్మృతిత్వతత్ర దవాపత్తే పక్షధర్మతాజ్ఞానలత్వ శక్తిజ్ఞానాజనత్వ
నవనే ఉపసంభవప్రత్యక్షంనాల్ వహ్నివ్యాప్య ఆలోకత్వదృశో ధూమపదవాచవలతిదేశవాక్యార్థజ్ఞానజన్యత
మితౌవ్యాప్తిజ్ఞానజనకత్వదక్షైనపక్షధర్మతాజ్ఞానాజనకత్వనివేశేతాదృశోపమితావ్యాప్తిప్రసంగాచ్చలథా
పక్షధర్మతావహ్నిమాని తలనమితి శాబ్దబోధయోః శక్తివిరహాం పితవ్యాప్తి శక్తిజ్ఞానాజనకత్వకత్వేన లక్షణం

వ్యాప్తివారణాయ ప్రవశక్తివిషయకత్వస్య బణాధః తావలయుప్తే బోపతి శక్తివిషేశాసుమితావవ్యాప్తిర్మనవాస్త్రేవత
శాపిశక్తివిషయకత్వస్య శక్తినిష్టమువప్రకారతాకేష్వరూపితా స్నాతి వ్యాప్తిః ముఖ్యప్రకారతావిశేష్యతావచ్ఛేదక
బిన్నప్రకారతావచ్ఛేదకా ఛిన్నప్రకారతారూపాతేనవిశేష్యతావచ్ఛేదకప్రకారతావచ్ఛేదక విధయాశక్యవనాష్టు
సుమితావదేశపివ్యదాష్యంయది బాప్రసిద్ధిః కాధవశక్తి లేవశేష విశేషణేష్వ సుమిత్యప్రయాణక్షి తదాముఖ్యప్ర
కారతామక్షిశబతాబిన్నష్టేనాపి విశేషణేంయత్తిసత్వేదోషః ఇతి ధ్యేయం వస్తుతస్తు పదపదార్థయోరిత్యు
భిశం తత్రలింగపరామర్శః నతుపరామర్శస్యమానాలంనమితి ఇతివదుపమలీక్ష్యరూపత్యధనయేవతథా
బాయంగవయశబ్దవాచ్య ఇత్యాకారకం జ్ఞానమేవ ప్రతీమితిరితవఘశ్వాలక్షణంతు వురమినో మాతావిశ్ర

తతశ్చ ద్విష్టమేతత్స్వరూపం జాతిమత్త్వమేవేతి నానుపపత్తిసంబంధోపి తదవధేయం తత్కరణమిత్యుపమితికరణమిత్యర్థః ఘటాదిసాదృశ్య
జ్ఞానం వ్యక్తివిశేష్యకసాదృశ్యప్రకారకనిశ్చయ ఇత్యర్థః సామాన్యం సాదృశ్యమిత్యాకారకస్తథా చోక్తం సాదృశ్యధీర్గవాదీనాం యా
స్యాత్సా కరణం మతేతి సాదృశ్యజ్ఞానస్యోపమితికరణత్వమేవ ప్రతిపాదయతి తస్మాదిది తస్మాద్ గవయ ఇత్యస్య గవయపదవా
౪౮ చ్య ఇత్యర్థః అత్రేదం అతిదేశవాక్యార్థజ్ఞానే సాదృశ్యస్య గవయపదవాచ్యత్వేన ప్రమాణాదికారణం స్యాదతిరేకప్రభానంతత
త్సదృశవాక్యతాత్పర్యదర్శనేనాపి తథా తదత్ర అయం గవయపదవాచ్య ఇత్యాకారకం గవయత్వజాతేః తత్పదవాచ్యతావచ్ఛేద
కావగాహనం స్యాదుపమితేః విశేష్యత్వేన సాదృశ్యస్య తస్మాదపి శేషం గవయత్వజాతేః లఘుత్వేన తస్యైవ ప్రవృత్తినిమిత్తత్వేన శక్యతావ
చ్ఛేదకత్వం వాచ్యమితి సాదృశ్య ఇతి ప్రాప్తే తదా సాదృశ్యస్యాపి బోధనం స్యాదిత్యర్థః తర్హి సంగత ఇత్యత ఆహ తదేతి సాదృశ్యం సాదృశ్యస్యా

కేవ్యర్థంశ్వరతి తిపాఠః పచతివయస్య ఉతొమోదకః ॥ తత్రాపితత్ర ప్రతపయస్య వర్తమానేలట్ ప్రశానవన్నితి సూత్రేణావ
ర్తమానకాలార్థకత్వే త్రైవి వాక్యార్థస్మరణాద్యశబత్రి తపక్షయోః సమానకాలవర్తాభిధానాభిమతత్వ అపి తు కాద్యర్థ్యత్రత
షోత్తరపక్షేణ వాక్యార్థస్మరణాము తేనవవివక్షితం ప్రయోగాధికరణీభూతక్షణ లకాలక్ష్యమివర్తమానకాల త్వాదవ
వర్షావివాక్యపారదపాంయామ్యదిపాం దిత్రాబది త్రంయోగప్తి విభువిశేషనుగాసాంయోగవక్ష్యనిషేధేనస్మరణాప్రక్షషయోః కం
కదాగంభవాన్ పచత్ప్రయస్య పాశతు వాక్యార్థస్మరణ [illegible] త్తరమెవకాద్యర్థ్య విషక్షాబిధానస్త్రమేణాత్ర తత్తాబా ద్రష్ట ప్య
ప్రతతోః వ్యాపారాంతరవిరహేణాక్యశబ్దానకబవువమితి కేవణాత్తాప నుపపత్తేః కాద్యశబ్దానిరూత్తరంబా
కామర్థస్మరణోదా